ΟΞΕΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟΣ

Χ. Σκαλιώτη

Νεφρολογική Κλινική & Μονάδα Μεταμόσχευσης Νεφρού,

Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ, ΓΝΑ «Λαϊκό»

ΟΞΕΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΒΛΑΒΗ

Οξεία Νεφρική Ανεπάρκεια

Οξεία νεφρική βλάβη

Οξεία μείωση της σπειραματικής διήθησης (ώρες ή ημέρες), με συνέπεια κατακράτηση αζωτούχων προϊόντων του μεταβολισμού, διαταραχή ρύθμισης εξωκυττάριου όγκου, οξεοβασικής ισορροπίας & ηλεκτρολυτών.

Έκβαση: Πλήρης ή μερική αποκατάσταση της νεφρικής λειτουργίας ή εξέλιξη σε ΧΝΝ τελικού σταδίου (ΧΝΝΤΣ)

Η κρεατινίνη ορού (SCr) ως δείκτης εκτίμησης του GFR στην ΟΝΒ

Πρόσθετοι περιορισμοί σε ΟΝΒ

- Σε αρχικά στάδια υποεκτίμηση της βαρύτητας της ΟΝΒ
- Αδυναμία εκτίμησης ασθενών σε ΑΙΜΚ
- Διαφορετικοί ορισμοί ΟΝΒ με βάση διαφορετικά όρια τιμών κρεατινίνης ορού

ΣΤΑΔΙΑ ΟΝΒ

Στάδιο	Κρεατινίνη ορού	Διούρηση
1	1,5-1,9 × την αρχική τιμή ή ≥ 0,3 mg/dL αύξηση	<0,5 mL/kg/ώρα για 6-12 ώρες
2	2-2,9 × την αρχική τιμή	<0.5mL/kg/ώρα για ≥12 ώρες
3	3 × την αρχική τιμή, ή αύξηση της SCr ≥4 mg/dL ή έναρξη θεραπείας υποκατάστασης της νεφρικής λειτουργίας ή στους ασθενείς< 18 ετών, μείωση του eGFR<35 mL/kg /1,73m^2	<0,3mL/kg/ώρα για ≥24 ώρες ή ανουρία για ≥12 ώρες

KDIGO 2012

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΟΝΒ

- 1% των νέων εισαγωγών στο νοσοκομείο
- 7-18% των ασθενών που νοσηλεύονται
- 30-70% εισαγωγών σε ΜΕΘ

  5%: εξωνεφρική κάθαρση στην εισαγωγή

Susantitaphong P et al, Clin J Am Soc Nephrol 2013

Xu G at al, J Nephrol. 2015

Brivet FG et al, Crit Care Med. 1996

Παράγοντες αναγκαίοι για τη διατήρηση φυσιολογικής νεφρικής λειτουργίας

- Παροχή αίματος στους νεφρούς

- Ακεραιότητα νεφρικού παρεγχύματος
  - αγγεία
  - σπειράματα
  - σωληνάρια
  - διάμεσος ιστός

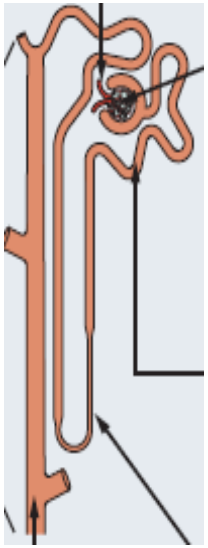

- Ελεύθερη ροή ούρων

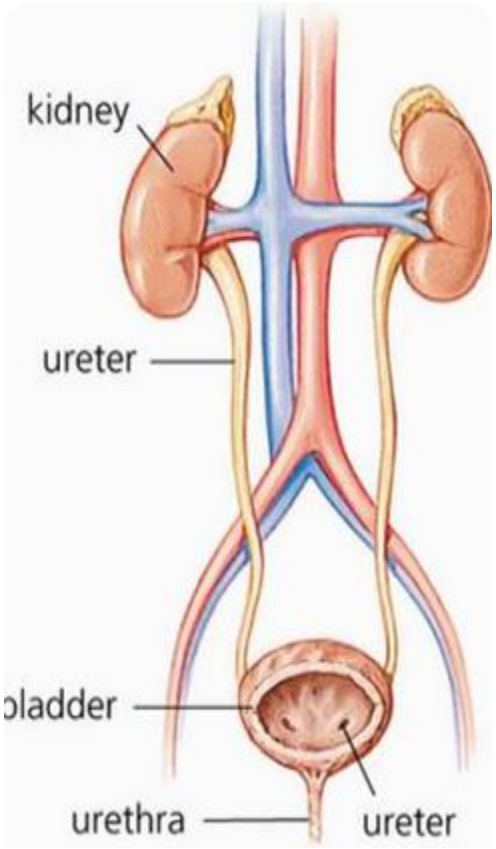

Κατάταξη ΟΝΒ ανάλογα με την υποκείμενη διαταραχή

- **Προνεφρική ΟΝΒ**

  Μειωμένη παροχή αίματος στους νεφρούς

  με δομικά και λειτουργικά ανέπαφους νεφρώνες

- **Ενδογενής / Ενδονεφρική ΟΝΒ**

  Συμβάματα που προσβάλλουν

  - Αγγεία
  - Σπειράματα
  - Νεφρικά σωληνάρια
  - Διάμεσος ιστός

- **Μετανεφρική (αποφρακτική) ΟΝΒ**

  Κώλυμα στη δίοδο των ούρων

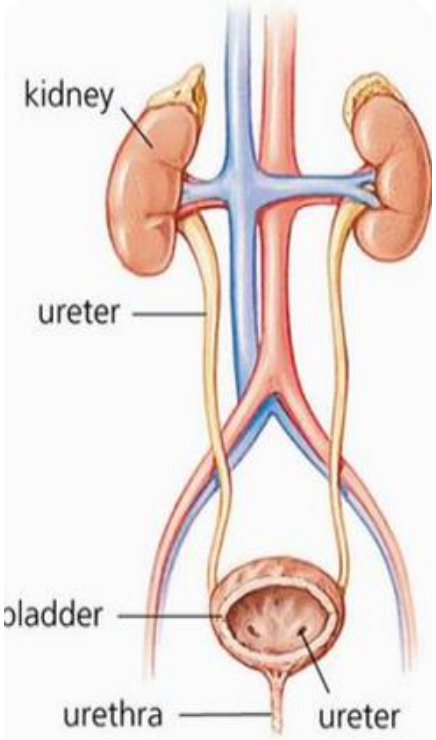

ΟΝΒ
Προνεφρική
25-60%
Ενδογενής/
Ενδονεφρική
35-70%
Μετανεφρική
20%
Αγγειακή βλάβη
Οξεία Σπειραματο νεφρίτιδα
Οξεία Σωληναριακή Νέκρωση
80-90%
Οξεία Διάμεση Νεφρίτιδα

Προνεφρική ΟΝΒ – Αίτια

↓ Συστηματικής παροχής αίματος

- ↓ Ενδαγγειακού όγκου

  (αιμορραγία, εγκαύματα, διάρροιες, διουρητικά)

- ↓ Καρδιακής παροχής

  (ΟΕΜ, ΣΚΑ, Βαλβιδοπάθειες, Μυοκαρδιοπάθειες, Πνευμονική Υπέρταση)

- Συστηματική αγγειοδιαστολή

  (σήψη, ηπατική ανεπάρκεια)

Εκλεκτική νεφρική ισχαιμία (αμφοτερόπλευρα)

- Στένωση νεφρικής αρτηρίας
- Φάρμακα (α-ΜΕΑ, NSAID)

Comprehensive Clinical Nephrology, Kieran N, Brady HR, 2nd edition

Προνεφρική ΟΝΒ - Παθοφυσιολογία

↓ ενδαγγειακού όγκου, ↓ καρδιακής παροχής, αγγειοδιαστολή

↓

Ενεργοποίηση κεντρικών ογκοϋποδοχέων

↙ ↓ ↘

Αγγειοτασίνη ΙΙ Νορεπινεφρίνη ADH

↓

Νεφρική αγγειοσύσπαση

(↑ παροχής σε ζωτικά όργανα)

↓

Νεφρική αυτορρύθμιση

(αγγειοδιαστολή προσαγωγού αρτηριδίου / αγγειοσύσπαση απαγωγού)

↓

Άρση αντιρρόπησης → **↓GFR**

Comprehensive Clinical Nephrology, Kieran N, Brady HR, 2nd edition

Προνεφρική ΟΝΒ – Παθοφυσιολογία

Νεφρική Αυτορρύθμιση

Σε ΑΠ≥ 80-150mmHg

1. Αγγειοδιαστολή προσαγωγού αρτηριδίου

(μεταφορά συστηματικών πιέσεων στο σπείραμα)

- Δράση αγγειοδιασταλτικών PG

2. Αγγειοσύσπαση απαγωγού αρτηριδίου

(διατήρηση δραστικής ενδοσπειραματικής πίεσης διήθησης)

- Αγγειοτασίνη ΙΙ

Σε εμμένουσα ΑΠ<80mmHg → Άρση αντιρρόπησης

Προνεφρική ΟΝΒ – Παθοφυσιολογία

1. Άρση αγγειοδιαστολής προσαγωγού αρτηριδίου

- Αναστολή σύνθεσης PG: NSAID

2. Άρση αγγειοσύσπασης απαγωγού αρτηριδίου

- α-ΜΕΑ, αναστολείς υποδοχέων αγγειοτενσίνης ΙΙ

Άρση νεφρικής αντιρρόπησης

⬇

↓GFR

Νεφρική-Παρεγχυματική ΟΝΒ - Αίτια

1. Σωληνάριο (Οξεία Σωληναριακή Νέκρωση)

2. Διάμεσος ιστός (Οξεία Διάμεση Νεφρίτιδα)

3. Σπειράματα

4. Αγγεία

Οξεία σωληναριακή νέκρωση (ΟΣΝ)

Αιτιολογία ΟΣΝ

1. Ισχαιμία (παράταση νεφρικής υποάρδευσης)
2. Νεφροτοξικοί παράγοντες (εξωγενείς / ενδογενείς)

Ιστολογία ΟΣΝ

- Νέκρωση σωληναριακών επιθηλιακών κυττάρων (10-15%)
- Αποκόλληση σωληναριακών κυττάρων
- Απόφραξη σωληναρίων από συγκρίμματα/κυλίνδρους

ΟΣΝ από τοξίνες - Αίτια

Εξωγενείς τοξίνες

-Αντιβιοτικά (αμινογλυκοσίδες)

-Μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη

-Σκιαγραφικά

-Χημειοθεραπευτικά

-Αμφοτερικίνη Β

-Κρύσταλλοι (πενταμιδίνη, σουλφοναμίδες, acyclovir)

Ενδογενείς τοξίνες

-Ραβδομυόλυση (μυοσφαιρινουρία)

-Πολλαπλούν μυέλωμα (αλυσίδες)

-Tumor lysis syndrome (ουρικό οξύ)

-Αιμόλυση (αιμοσφαιρινουρία)

Οξεία Σωληναριακή Νέκρωση

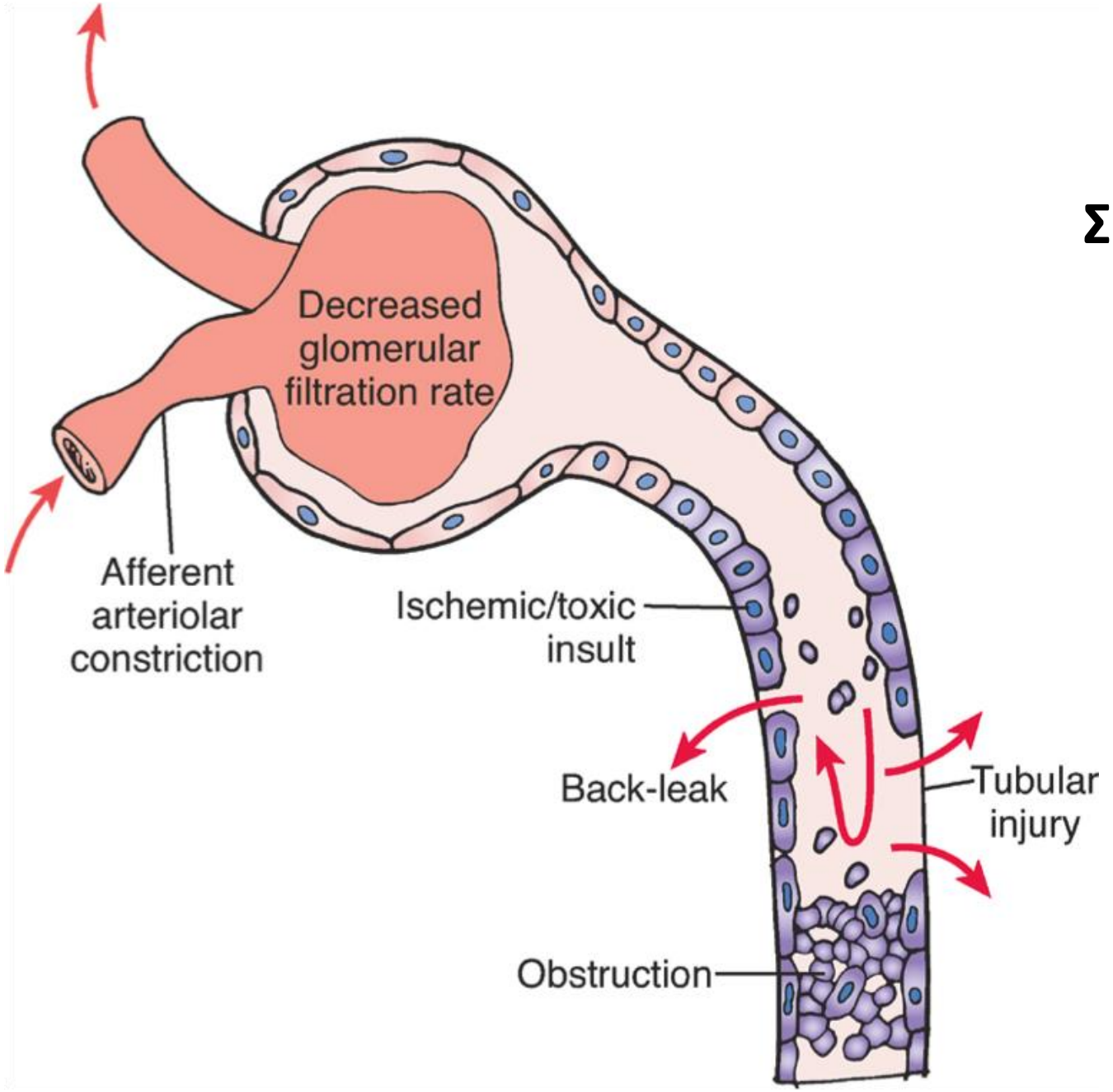

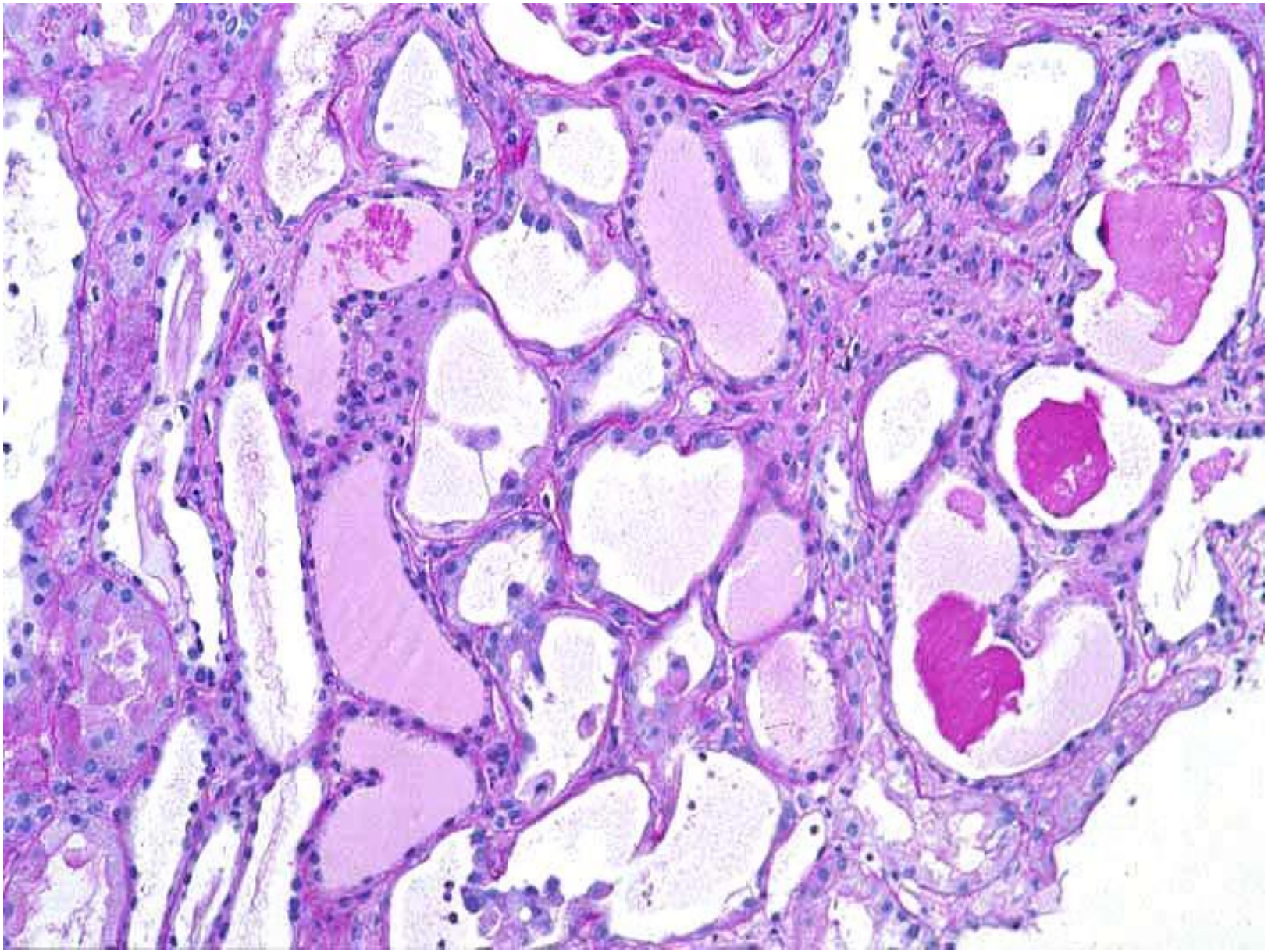

Ισχαιμική σωληναριακή βλάβη με απώλεια της ψηκτροειδούς παρυφής του ΕΕΣ. Αξιοσημείωτη σωληναριακή διάταση.

Οξεία διάμεση νεφρίτιδα (ΟΔΝ)

Αιτιολογία

- Φάρμακα
- Λοιμώδεις παράγοντες

Κλινικοεργαστηριακά

- ↑ Cr
- Πυρετός
- Εξάνθημα
- Ηωσινοφιλία
- Γ. Ούρων: άσηπτη πυουρία, κύλινδροι, ηωσινοφιλουρία,Λ<1g/dl

Ιστολογία

- Οίδημα διάμεσου ιστού
- Διήθηση από Τ-λεμφο- μονοκύτταρα

Μετανεφρική ΟΝΒ -Αίτια

Πύελος - Ουρητήρες

- Ενδοαυλική απόφραξη

(λίθοι, όγκοι, πήγματα, πύον, μυκητίαση, νέκρωση θηλής)

- Εξωαυλική απόφραξη

(οπισθοπεριτοναϊκή ίνωση, κακοήθειες)

Ουροδόχος κύστη

(λίθοι, πήγματα, όγκοι, νευρογενής κύστη,

υπερτροφία / κακοήθεια προστάτη)

Ουρήθρα

(στενώματα, φίμωση)

Εκτίμηση ασθενούς με ΟΝΒ

- **Ενδείξεις πρόσφατης έκπτωσης της νεφρικής λειτουργίας**

- **Αναζήτηση πιθανών αιτιολογικών παραγόντων από το ιστορικό**

- **Εκτίμηση της επάρκειας νεφρικής παροχής αίματος**
  - Κατάσταση όγκου υγρών
  - Καρδιαγγειακή λειτουργία
  - Νεφραγγειακή κατάσταση

Ενδείξεις πρόσφατης έκπτωσης της νεφρικής λειτουργίας

Πρόκειται πράγματι για ΟΝΒ;

- **Πρόσφατος φυσιολογικός εργαστηριακός έλεγχος**
  - Αίμα
  - Ούρα
- **Απουσία κλινικών εκδηλώσεων ΧΝΝ**
- **Μέγεθος νεφρών**
  - ECHO

Εκτίμηση ασθενούς με ΟΝΒ
Αιτιολογία?

- Καταγραφή πιθανών νεφροτοξικών παραγόντων
  - Εξωγενών
  - Ενδογενών
- Αναζήτηση εξωνεφρικών εκδηλώσεων νόσου /εξέταση κατά συστήματα
- **Ανάλυση ούρων**
  - Ποσότητα / ρυθμός διούρησης
  - Μικροσκοπική ανάλυση ούρων (ίζημα)
  - Βιοχημικοί δείκτες ούρων
- **Απεικονιστική διερεύνηση ουροποιητικού**
- **Βιοψία νεφρού**

Εκτίμηση ασθενούς με ΟΝΒ

- **Ποσότητα / Ρυθμός διούρησης**

- **Μικροσκοπική εξέταση (ίζημα)**

- **Βιοχημική ανάλυση**

  Πρωτεΐνες

  Δείκτες ΟΝΒ

Εκτίμηση ασθενούς με ΟΝΒ

Ρυθμός Διούρησης

- **Φυσιολογικός ρυθμός διούρησης**
  - ΟΣΝ από αμινογλυκοσίδες
  - Ήπια προνεφρική ΟΝΒ
  - ΟΔΝ
- **Ολιγουρία (300-400 ml/24h) - Ανουρία**
  - Προνεφρική ΟΝΒ
  - Οξεία ΣΝ
  - Αποφρακτική ουροπάθεια
- **Αιφνίδια Ανουρία**
  - Αγγειακή απόφραξη
  - Φλοιώδης νέκρωση

Βιοχημικοί δείκτες ούρων

ΔΔ Προνεφρικής / Νεφρικής ΟΝΒ

	Προνεφρική ΟΝΒ	**Ενδονεφρική ΟΝΒ**
BUN / P_{Cr}	> 20 / 1	? 20 / 1
Ωσμωτικότητα ούρων	>500 mOsm/ kg	<350 mOsm/ kg
Na^+ ούρων	< 10 mEq / lt	> 40-50 mEq / lt
FENa $\frac{U_{Na} \times P_{Cr}}{U_{Cr} \times P_{na}}$	< 1 %	> 2 %

Διερεύνηση ΟΝΒ: Απεικονιστικές μέθοδοι

- **ΔΔ ΟΝΒ και ΧΝΝ**
  - U/S

-Διάγνωση αποφρακτικής ουροπάθειας

  - U/S
  - α/α ΝΟΚ (λιθίαση)

- **Έλεγχος βατότητας νεφρικών αγγείων**
  - Σπινθηρογράφημα
  - Triplex
  - Αγγειογραφία (MRA, επεμβατική)

Διερεύνηση ΟΝΒ: Βιοψία νεφρού?

Ενδείξεις

- Ασαφές ιστορικό
- Παρουσία στοιχείων σπειραματικής ή διάμεσης βλάβης
- Παρατεινόμενη ΟΝΒ
- Διάγνωση συστηματικής νόσου

Επιπλοκές ΟΝΒ

- Υπερογκαιμία
- Υπερκαλιαιμία
- Μεταβολική Οξέωση
- Λοίμωξη/ σήψη
- Ουραιμία
  - έμετοι
  - νευρολογικές εκδηλώσεις
  - περικαρδίτιδα
  - αιμορραγία ΓΕ

Αντιμετώπιση ΟΝΒ

- **Πρόληψη**
  - Αναγνώριση ασθενών υψηλού κινδύνου
  - Πρόληψη νεφροτοξικότητας φαρμάκων
  - Ρύθμιση όγκου υγρών – Ενυδάτωση

- **Συντηρητική αντιμετώπιση**
  - Γενικά μέτρα

    Σίτιση, Διατήρηση ευογκαιμίας, ηλεκτρολυτικής & οξεοβασικής ισορροπίας, Αντιμετώπιση λοιμώξεων
  - Φαρμακευτική αγωγή

    Προσαρμογή δόσεων στη νεφρική λειτουργία

- **Υποκατάσταση νεφρικής λειτουργίας (αιμοκάθαρση)**

Έκβαση ONB

Κίνδυνος θανάτου

x 5,5-6,5 σε σύγκριση

με ασθενείς χωρίς ONB

Θνητότητα 45-70%

Έκβαση ΟΝΒ

- **Αιμοκάθαρση: 20-75% ασθενών με ΟΝΒ**

  10-50%: παραμονή σε εξωνεφρική κάθαρση

- **Ανάκτηση (μερική) της νεφρικής λειτουργίας / ΧΝΝ / ΧΝΝΤΣ**

- Σωληναριακές διαταραχές (απέκκριση H^+, συμπύκνωση)
- Σπειραματική ή διαμεσοσωληναριακή ίνωση
- Υπέρταση

ΧΡΟΝΙΑ ΝΕΦΡΙΚΗ ΝΟΣΟΣ

Χρόνια Νεφρική Ανεπάρκεια

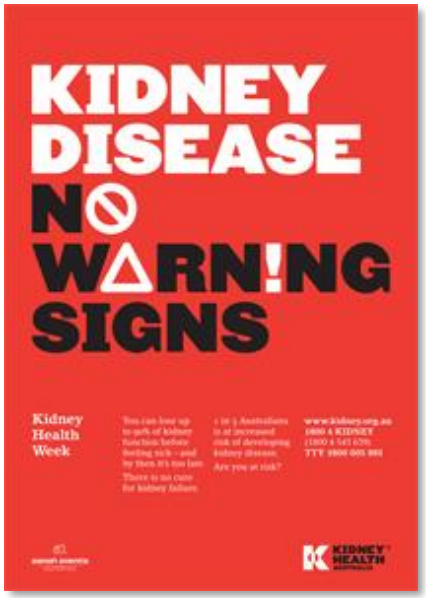

Χρόνια Νεφρική Νόσος (ΧΝΝ)
Ορισμός

1. **Νεφρική βλάβη για ≥ 3μήνες με ή χωρίς ↓ GFR**
   - Ιστολογικές βλάβες
   - Αλβουμινουρία
   - Ενεργό ίζημα ούρων
   - Ενδείξεις σωληναριακής βλάβης (ηλεκτρολυτικές & διαταραχές συμπύκνωσης)
   - Ευρήματα από τον απεικονιστικό έλεγχο
   - Μεταμόσχευση νεφρού

ή

2. **GFR ≤ 60 ml/min/1,73 m^2 για ≥ 3μήνες**

Προοδευτική, μη αναστρέψιμη απώλεια της νεφρικής λειτουργίας, χαρακτηριζόμενη από **εξελικτική πορεία**

GFR: Gromerular Filtration Rate

Levey A, Coresh J, Lancet 2012
NKF/KDOQI 2001, KDIGO 2004

Στάδια ΧΝΝ

Στάδια	Περιγραφή	GFR (ml/min/1.73m^2)
1	νεφρική βλάβη με φυσιολογικόή ↑ GFR	≥ 90
2	νεφρική βλάβη με ήπια ↓ GFR	60-89
3	μέτρια ↓ GFR	30-59
4	σοβαρή ↓ GFR	15-29
5	νεφρική ανεπάρκεια	< 15

Ορθή εκτίμηση του GFR στην κλινική πράξη

Estimated GFR (eGFR) βάσει τύπων

Cockcroft –Gault

$$\text{CrCl:} \quad \frac{\textbf{(140- ηλικία) x Σωματικό Βάρος}}{\textbf{72 x κρεατινίνη ορού}}$$

(♀ : x 0,85)

MDRD formula (Cr, ηλικία, φύλο, φυλή):

Αξιόπιστος σε GFR< 60 ml/min

CKD-EPI formula (Cr, ηλικία, φύλο, φυλή)

Αξιόπιστος και σε GFR >60 ml/min

Επιδημιολογία ΧΝΝ Τελικού Σταδίου ΗΠΑ 2013

- Επίπτωση ΧΝΝ Τελικού σταδίου

  2015: 124.114 ασθενείς

- Επιπολασμός ΧΝΝ Τελικού σταδίου

  2013: 703.243 ασθενείς

  vs

  1980: 60.000 ασθενείς

36% νέων περιστατικών χωρίς προηγούμενη νεφρολογική παρακολούθηση

United States Renal Data System, USRDS 2017

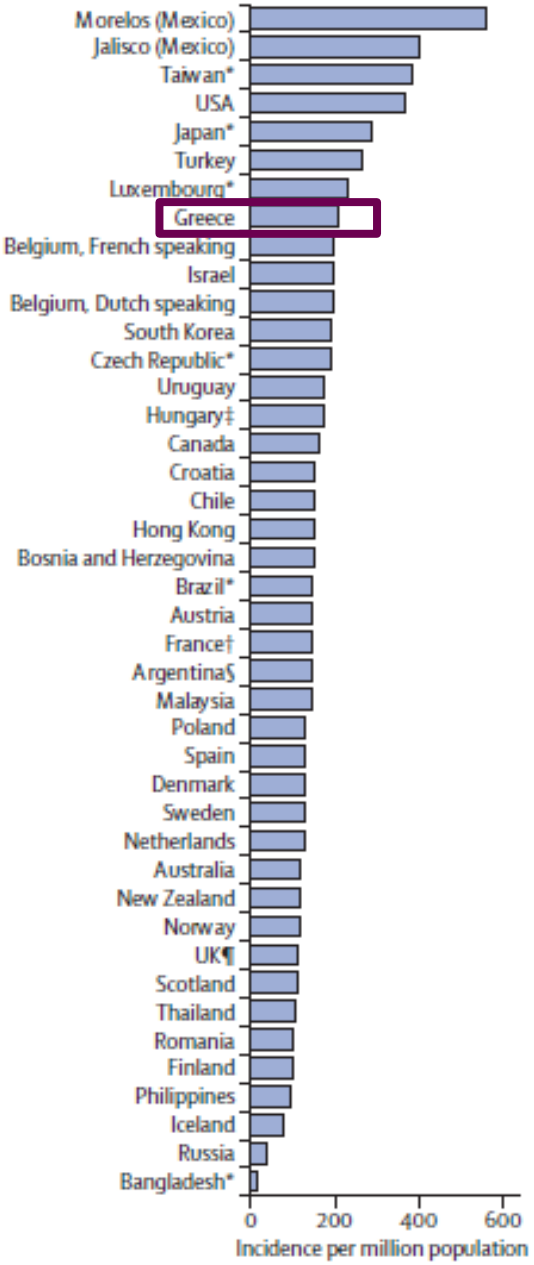

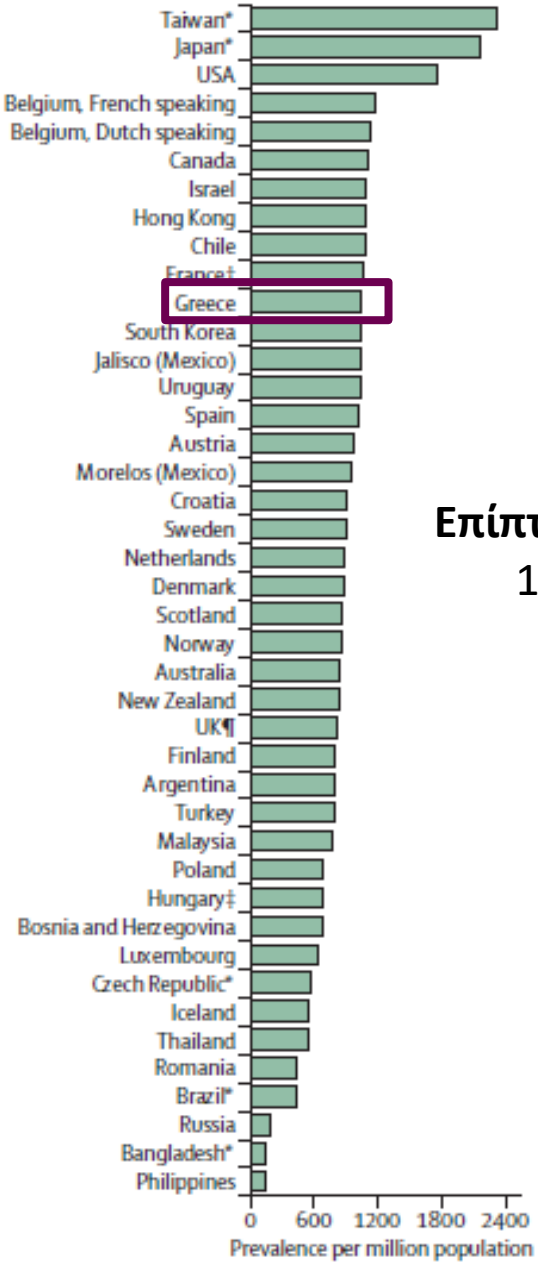

Επιδημιολογία ΧΝΝ Τελικού Σταδίου

Επίπτωση ΧΝΝΤΣ στην Ελλάδα το 2013
194 ασθενείς ανά εκατομμύριο πληθυσμού

Levey A, Coresh J, Lancet 2012
European Renal Association- European Dialysis and Transplantation Association, ERA-EDTA Registry

ΧΝΝ/ Πρωτοπαθή Αίτια

- **Σακχαρώδης Διαβήτης** **44%**
- **Αρτηριακή Υπέρταση** **27.5%**
- Σπειραματικές παθήσεις
- Αποφρακτικά αίτια — 10.5%
- Πολυκυστική νόσος
- Άγνωστα αίτια 18%

United States Renal Data System, Annual Data Report 2010

Παράγοντες Κινδύνου ΧΝΝ

Παράγοντες εγκατάστασης ΧΝΝ	Παράγοντες εξέλιξης ΧΝΝ
Σακχαρώδης Διαβήτης	**Πτωχός γλυκαιμικός έλεγχος**
Αρτηριακή Υπέρταση	**Κακή ρύθμιση Α.Π.**
Καρδιαγγειακά νοσήματα Δυσλιπιδαιμία, Παχυσαρκία/Μεταβολικό Σύνδρομο	**Καρδιαγγειακά νοσήματα** Δυσλιπιδαιμία, Παχυσαρκία/Μεταβολικό Σύνδρομο
Συστηματικά αυτοάνοσα νοσήματα	**Αλβουμινουρία, Πρωτεϊνουρία**
Υπερουριχαιμία	↑ Ηλικία, Άρρεν φύλο
↓ Κοινωνικοοικονομική κατάσταση	Φυλή, Γενετική προδιάθεση
Νεφροτοξικοί παράγοντες, Αναλγητικά, Κάπνισμα	Κάπνισμα, Αλκοόλ, Υπερουριχαιμία, **Νεφροτοξικοί παράγοντες, ΟΝΒ**

Παθοφυσιολογία της ΧΝΝ

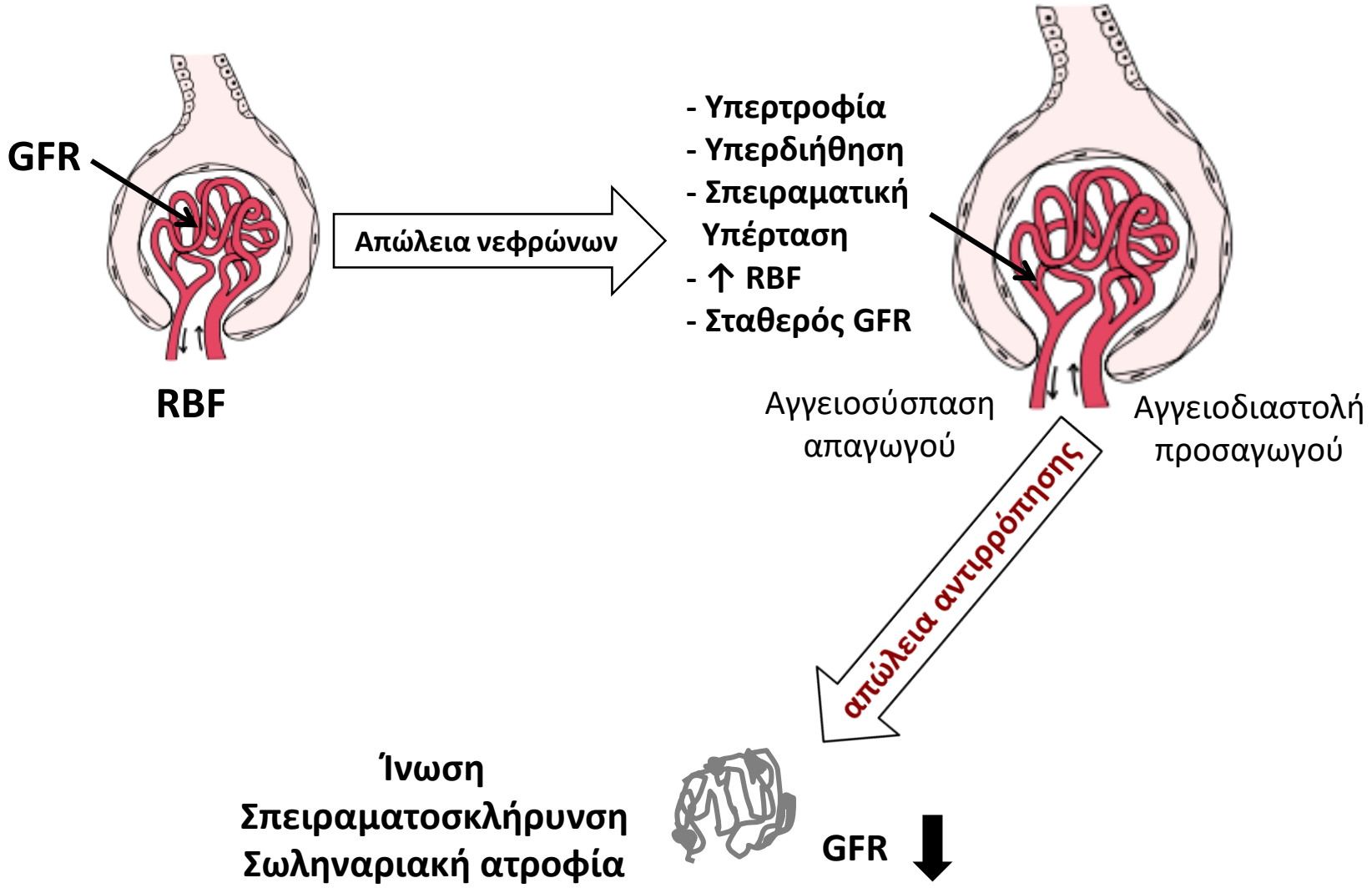

RBF: Renal Blood Flow

Κλινικές εκδηλώσεις ανά στάδιο ΧΝΝ

Στάδιο	Περιγραφή	GFR (ml/min/1.73m^2)	Κλινικές εκδηλώσεις
1	Νεφρική βλάβη με φυσιολογικό ή αυξημένο GFR	**≥90**	**Αλβουμινουρία, Πρωτεϊνουρία, Αιματουρία,**
2	Νεφρική βλάβη με ήπια μείωση του GFR	**60-89**	**Απεικονιστικές- Ιστολογικές βλάβες**
3	Με μέτρια μείωση του GFR	**30-59**	**Αρτηριακή Υπέρταση, Οίδημα ↑P, ↓Ca, ↑PTH**
4	Με σοβαρή μείωση του GFR	**15-29**	**Αναιμία, Διαταραχές ύδατος - ηλεκτρολυτών, Μεταβολική οξέωση**
5	Νεφρική ανεπάρκεια	**<15**	**Ουραιμική συνδρομή**

Proposed NKF-K/DOQI Guidelines. NKF Clinical Nephrology Meetings 2001

Ισοζύγιο ύδατος – Na στη ΧΝΝ

Αντιρρόπηση

- Αντίσταση στη δράση ADH
- Αδυναμία συμπύκνωσης ούρων

- ↑ διηθούμενου Na & ↑κλασματικής απέκκρισης Na ανά υγιή νεφρώνα (υπερδιήθηση)
- Ωσμωτική διούρηση

Άρση Αντιρρόπησης - ΧΝΑ

Κατακράτηση Να και H_2O

- Συμφορητική καρδιακή ανεπάρκεια
- Οιδήματα
- Υπέρταση

Ισοζύγιο Κ στη ΧΝΝ

Αντιρρόπηση

- Αύξηση διηθούμενου ποσού και ↑ κλασματικής απέκκρισης ανά υγιή νεφρώνα (υπερδιήθηση)
- Αυξημένα επίπεδα αλδοστερόνης
- Αυξημένη αποβολή από το έντερο

Άρση Αντιρρόπησης - ΧΝΑ

Κατακράτηση Κ

- Υπερκαλιαιμία
- Οξέωση

Αναιμία στη ΧΝΝ

Ανεπαρκής παραγωγή ερυθροποιητίνης (EPO)

από το νεφρό

- Φυσιολογικά: σύνθεση EPO στο νεφρό (μόνο 10% στο ήπαρ)
  από πληθυσμό ινοβλαστών στο διάμεσο ιστό

- Τα μετρούμενα επίπεδα EPO μπορεί να μην είναι παθολογικά χαμηλά, είναι όμως παθολογικά για το δεδομένο βαθμό αναιμίας

- **Αναιμία: ορθόχρωμη, ορθοκυτταρική**

- Αναπτύσσεται σε **GFR < 30 - 40ml/min**

Αναιμία στη ΧΝΝ
Παθογένεια

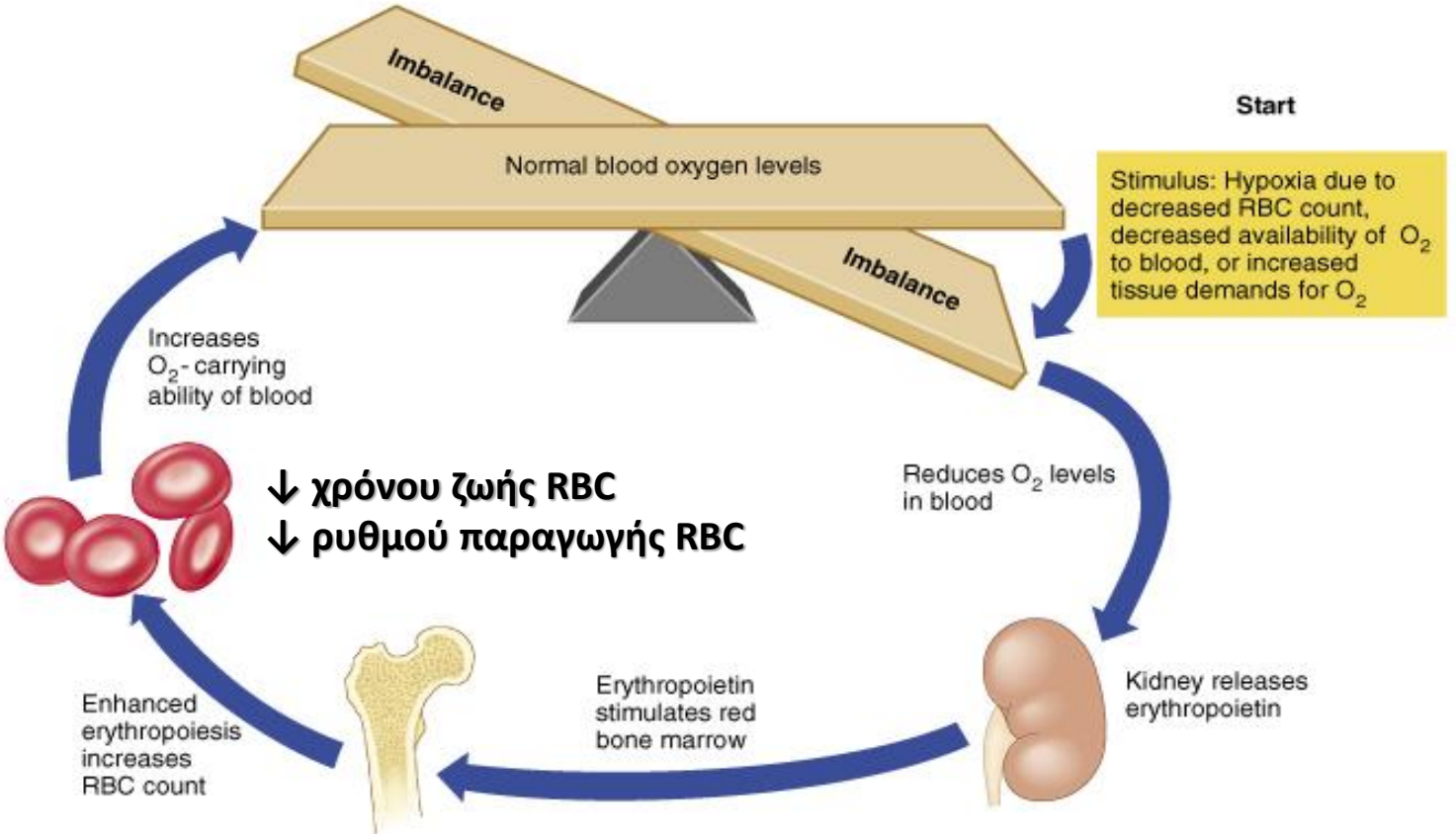

↓ χρόνου ζωής RBC
↓ ρυθμού παραγωγής RBC

↑ PTH
Νεφρική οστεοδυστροφία

Προοδευτική έκπτωση νεφρικής λειτουργίας → **↓EPO**

Benjamin Cummings 2001

Αναιμία στη ΧΝΝ

Η αναιμία της ΧΝΝ έχει ποικίλες συνέπειες

- **Ωχρότητα**
- **Αδυναμία**
- **Σύγχυση**
- **Μείωση της libido/ανικανότητα**
- **Επηρεασμένη νοητική λειτουργία**
- **Επηρεασμένη ανοσιακή απάντηση**

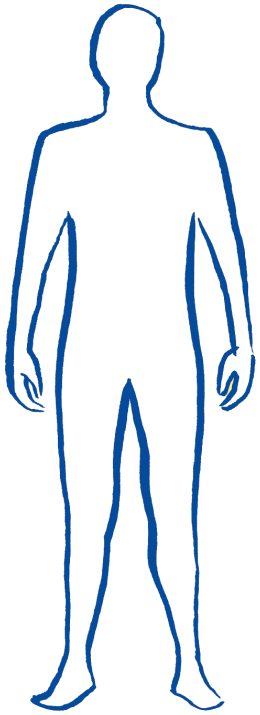

- **Μειωμένη ικανότητα άσκησης**
- **Ταχυσφυγμία**
- **Υπερτροφία ΑΡ κοιλίας**
- **Στηθάγχη**
- **Συμφορητική ΚΑ**

Αυξημένη νοσηρότητα & θνητότητα

Levin A et al, Nephrol Dial Transplant 2001
Valderabano F, Nephrol Dial Transplant 2001

Αναιμία στη ΧΝΝ

Αντιμετώπιση

- **Χορήγηση Ερυθροποιητίνης υποδορίως ή ενδοφλεβίως**

  Epoetin alpha, 3 φορές/ εβδομάδα

  Epoetin beta, 3 φορές/εβδομάδα

  Darbopoietin /1-4 εβδομάδες

  Methoxy polyethylene glycol-epoetin beta /4 εβδομάδες

- **Όταν απαιτείται**

  Χορήγηση σιδήρου (per os ή IV), Μεταγγίσεις

Στόχος

Hb:9.5-11.5 g/dl, Ferr: 100-500 μg/l, TSAT: 20-30%

KDIGO 2012

Η ομοιόσταση του φωσφόρου διαταράσσεται σε ασθενείς με ΧΝΝ

Προοδευτική μείωση GFR → μείωση απέκκρισης φωσφόρου

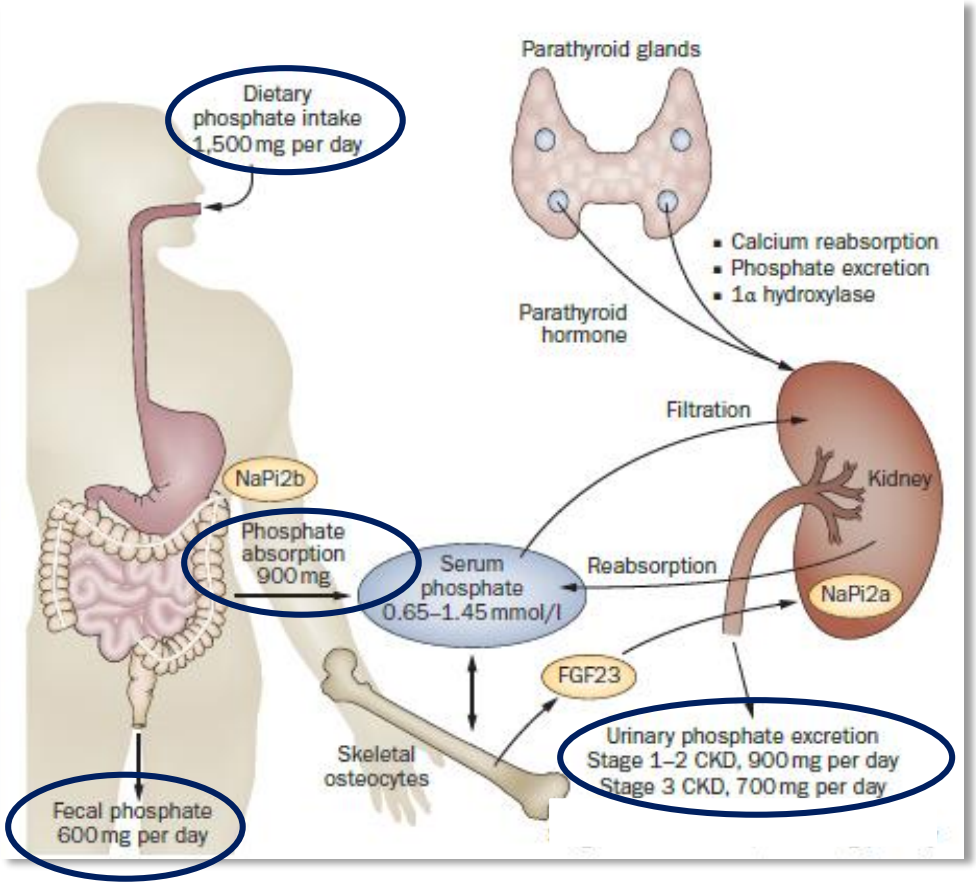

Αντιρροπιστικά

- ↑ FGF-23, ↓ Καλσιτριόλης
- Υπασβεστιαιμία
- ↑ PTH,

↓ επαναρρόφησης φωσφόρου

Φωσφατουρία

GFR > 30 ml/min/1,73 m² (ΧΝΝ I-III)

Χωρίς σημαντική ↑ φωσφόρου ορού

Hutchinson JA et al, Nat Rev Nephrol 2011

Η ομοιόσταση του φωσφόρου διαταράσσεται σε ασθενείς με ΧΝΝ

GFR ≤ 30 ml/min/1,73 m^2 (ΧΝΝ IV-V)

- **Φορτίο προσλαμβανόμενου φωσφόρου > Απεκκρινόμενου φωσφόρου**
- Απέκκριση φωσφόρου σε ΧΝΝ IV: 600mg/24h

  ΧΝΝ V: 0 - 500mg /24h
- Άνουροι ασθενείς υπό αιμοκάθαρση (ΑΙΜΚ) – Ισοζύγιο Ρ

  Θετικό ισοζύγιο φωσφόρου 1800 mg/εβδ

ΥΠΕΡΦΩΣΦΑΤΑΙΜΙΑ

Hutchinson JA et al, Nat Rev Nephrol 2011

Ποιες οι επιπτώσεις της υπερφωσφαταιμίας

σε ασθενείς με ΧΝΝ;

- **Chronic Kidney Disease Mineral and Bone Disorder (CKD-BMD),**

  Νεφρική Οστική Νόσος

  Αγγειακές επασβεστώσεις – Καρδιαγγειακή νόσος
- **Επιδείνωση νεφρικής λειτουργίας ?**

Chronic Kidney Disease Mineral and Bone Disorder (CKD-BMD)

Νεφρική Οστική Νόσος

Συστηματική διαταραχή μεταβολισμού των οστών, του ασβεστίου & του φωσφόρου

Εκδηλώνεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα

- Διαταραχές ασβεστίου, φωσφόρου, παραθορμόνης (PTH) ή vitamin D
- Διαταραχές οστικού μεταβολισμού
- Εξωσκελετικές επασβεστώσεις

Νεφρική Οστική Νόσος

Υψηλός οστικός μεταβολισμός

- Ινώδης Κυστική οστεϊτιδα/ Δευτεροπαθής υπερπαραθυρεοειδισμός
- Μικτή νόσος

Χαμηλός οστικός μεταβολισμός

- Αδυναμική οστική νόσος
- Οστεομαλακία
- Νόσος από εναπόθεση αλουμινίου
- Οστεοπενία - Οστεοπόρωση

Δευτεροπαθής υπερπαραθυρεοειδισμός

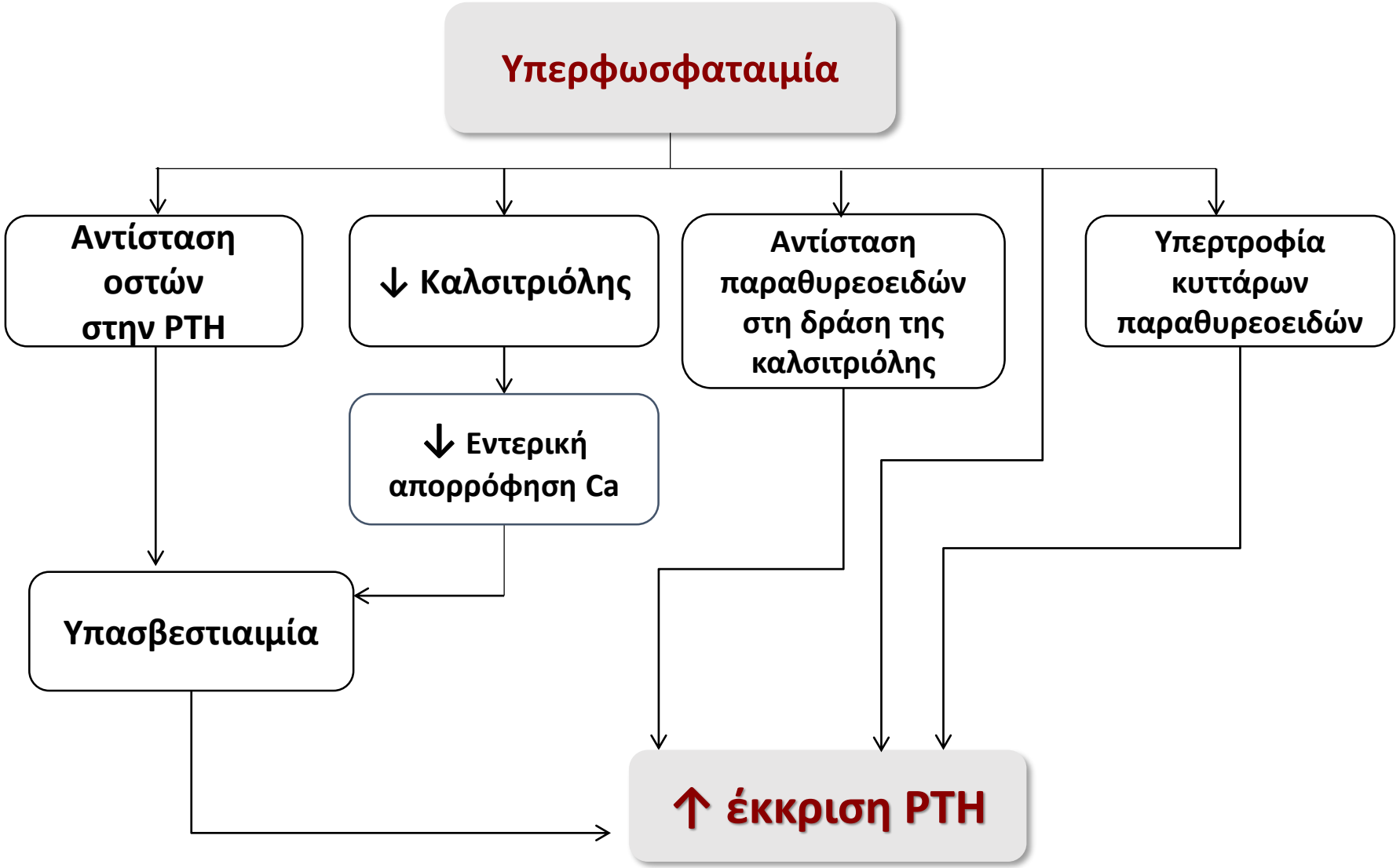

Κίνδυνος ανάπτυξης

δυνητικά θανατηφόρων επιπλοκών

↓

Αγγειακές επασβεστώσεις

Ασβεστώσεις μαλακών μορίων

Shinha S et al. BJC 2008

Πώς αντιμετωπίζεται η υπερφωσφαταιμία;

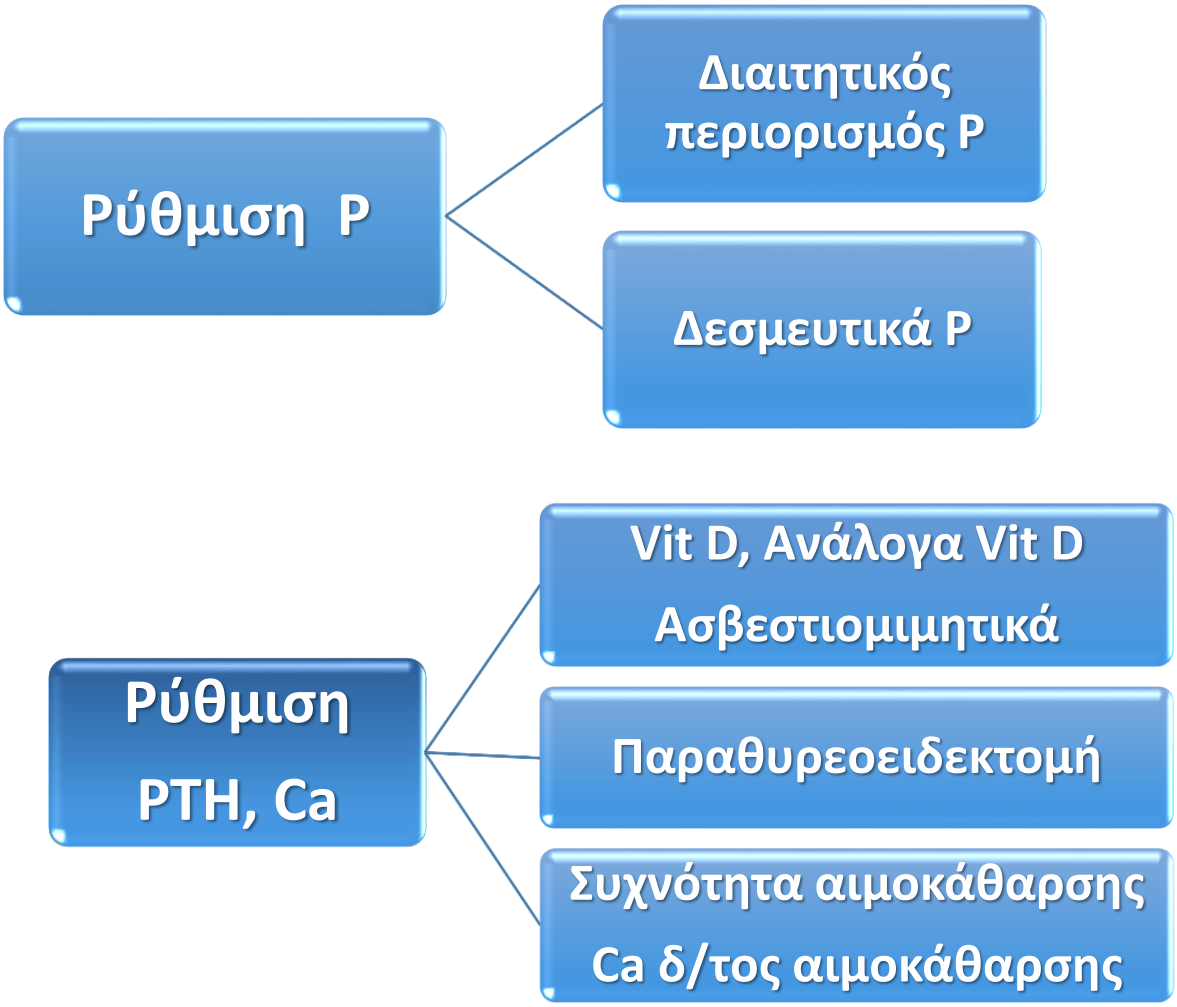

Αρτηριακή Υπέρταση
Καρδιαγγειακή Νόσος στη ΧΝΝ

- **Αρτηριακή υπέρταση: 50-75% ασθενών με ΧΝΝ 3-5**
- **Συνήθη καρδιαγγειακά νοσήματα σε ασθενή με ΧΝΝ**

- Οξύ στεφανιαίο σύνδρομο
- Καρδιακές αρρυθμίες / Αιφνίδιος καρδιακός θάνατος
- Ισχαιμική Αγγειακή Νόσος

  (περιφερική, στεφανιαίων, εγκεφάλου)
- Καρδιακή ανεπάρκεια
- Καρδιονεφρικό σύνδρομο
- Περικαρδίτιδα-Επιπωματισμός

Αρτηριακή Υπέρταση στη ΧΝΝ

Επίδραση των αντιυπερτασικών
στη σπειραματική τριχοειδική πίεση

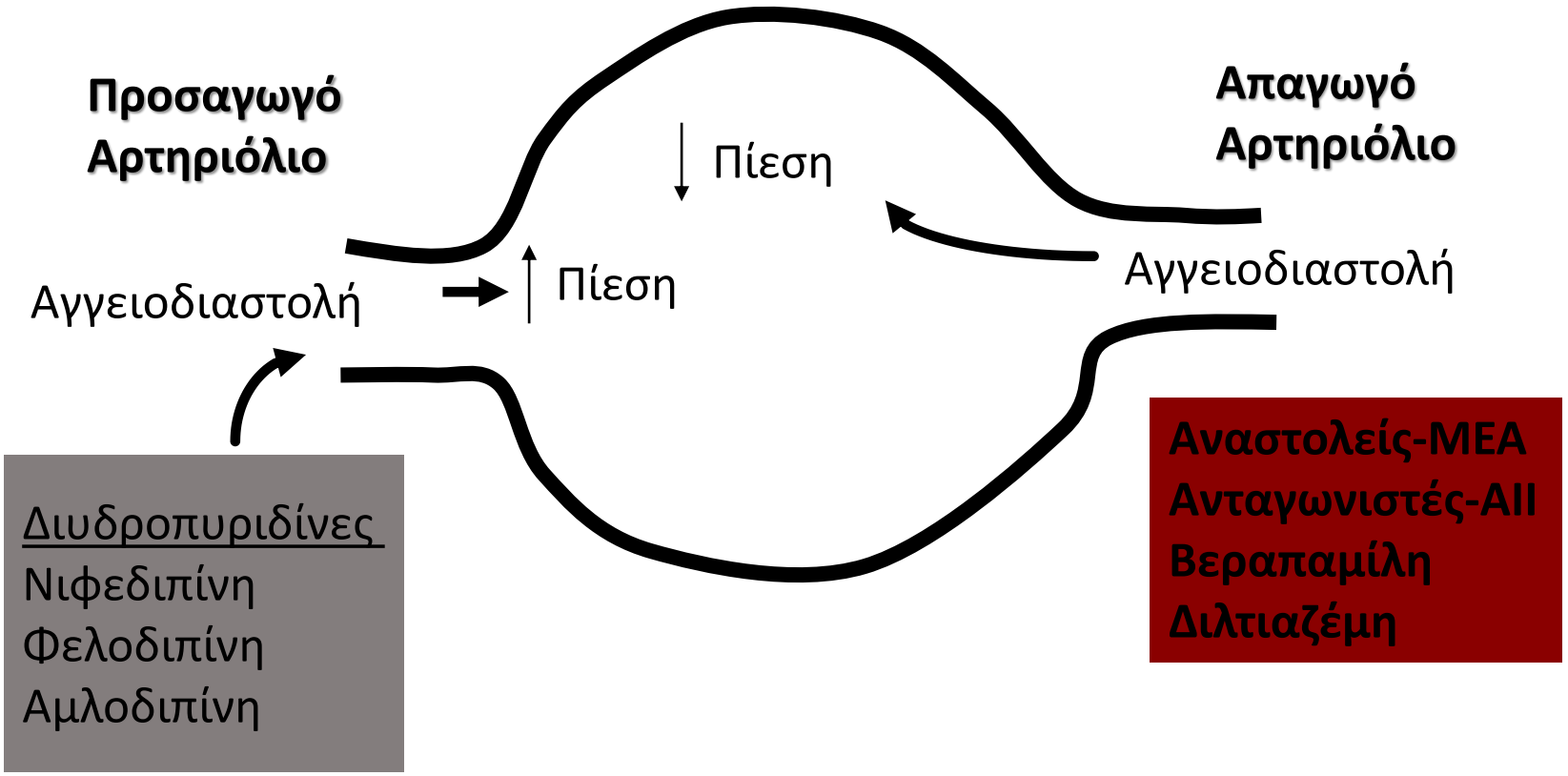

Κατευθυντήριες οδηγίες για τη χρήση των αντιϋπερτασικών στη ΧΝΝ

- **Θεραπεία της ΑΥ ενδείκνυται σε κάθε στάδιο**

  Στόχος: ΑΠ ≤ 140/ 80-85 mmHg (120-130/80mmHg)

- **Περιορισμός άλατος (2g/24h)**

- **Πρώτης εκλογής φάρμακα που μείωνουν την ενδοσπειραματική πίεση**

  Αναστολείς Μετατρεπτικού Ενζύμου,

  Αποκλειστές υποδοχέων 1 Αγγειοτασίνης ΙΙ, Βεραπαμίλη, Διλτιαζέμη

- **Υπερογκαιμία**

  Πολύ συχνά απαραίτητη η χορήγηση διουρητικών της αγκύλης, ειδικότερα σε **GFR< 30 ml/min**

- **Χορήγηση α-ΜΕΑ. σε διαβητικούς ασθενείς**

  Επιβράδυνση εξέλιξης ΧΝΝ

  Πρόληψη καρδιαγγειακών επιπλοκών

Οι ασθενείς με ΧΝΝ αποβιώνουν πριν καταλήξουν σε εξωνεφρική κάθαρση

n:27,998 ασθενείς με ΧΝΝ
Χρόνος παρακολούθησης 5 έτη

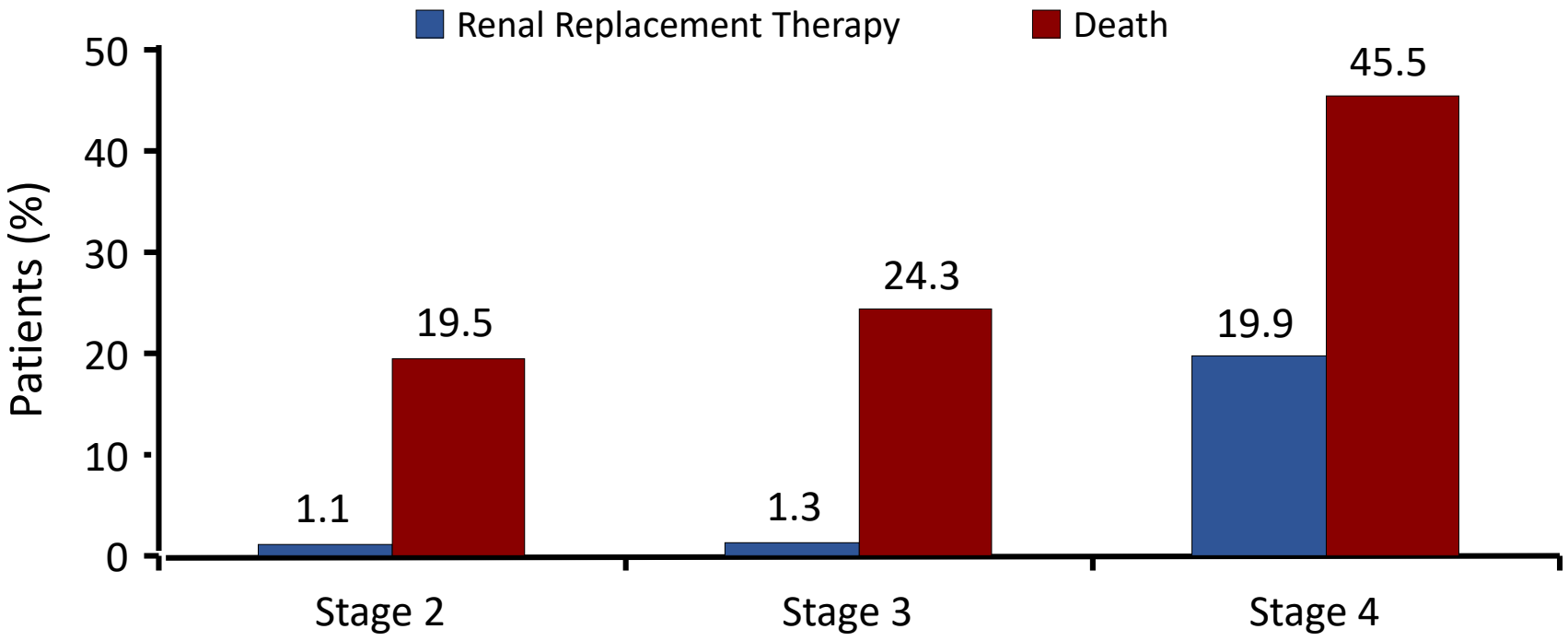

Keith DS et al, Arch Intern Med 2004

Καρδιαγγειακή θνησιμότητα στη ΧΝΝ Τελικού Σταδίου

- 50% των ασθενών με ΧΝΝΤΣ καταλήγουν από **καρδιαγγειακό σύμβαμα**

- Η συνολική καρδιαγγειακή θνησιμότητα των ασθενών με ΧΝΝΤΣ είναι 15-30 φορές υψηλότερη συγκριτικά με τον πληθυσμό αντίστοιχου κινδύνου χωρίς ΧΝΝ

Foley RN et al, Am J Kidney Dis 1998

Ουραιμία στη ΧΝΝ Τελικού Σταδίου

Συνδυασμός σημείων και συμπτωμάτων που παρατηρούνται σε ασθενείς με σημαντικά μειωμένη νεφρική λειτουργία

(GFR <10-15 ml/min).

Πιθανώς οφείλεται στην άθροιση στο αίμα τοξικών παραγόντων.

Εξέλιξη της ΧΝΝ και ανάπτυξη ουραιμίας

- Όχι άμεση / γραμμική συσχέτιση μεταξύ βαρύτητας (σταδίου) ΧΝΝ και ανάπτυξης ουραιμικής συνδρομής.

- Ουρία και κρεατινίνη → δεν είναι ουραιμικές τοξίνες

- Ταχύτητα εξέλιξης προϋπάρχουσας νόσου: προσαρμογή οργανισμού.

Συμπτώματα Ουραιμικού Συνδρόμου

Πρώιμα

- Απώλεια όρεξης
- Διαταραχή στην αίσθηση γεύσης
- Έλλειψη ενέργειας
- Αδυναμία συγκέντρωσης
- Κνησμός

Όψιμα

- Επίμονοι έμετοι
- Παραισθησίες
- Κώμα

Σημεία ουραιμίας

Πρώιμα

- Υπερογκαιμία
- Υπέρταση
- Αναιμία
- Οστική νόσος
- Ελλειπής ανάπτυξη
- Μειωμένη γονιμότητα
- Αμηνόρροια

Όψιμα

- Μεταβολική οξέωση
- Υπερκαλιαιμία
- Περικαρδίτιδα
- Περιφερική νευροπάθεια
- Αιμορραγία πεπτικού
- Υπέρχρωση δέρματος

Υποκατάσταση νεφρικής λειτουργίας

Μέθοδοι υποκατάστασης νεφρικής λειτουργίας

Αιμοκάθαρση

-Σε ειδικό κέντρο

-Κατ'οίκον

Περιτοναϊκή κάθαρση

-Continuous Ambulatory (CAPD)

-Continuous Cyclic (CCPD)

Μεταμόσχευση

Από αποβιώσαντα δότη

Από ζώντα δότη

-Συγγενή

-Μη συγγενή

Αιμοκάθαρση: Διάχυση

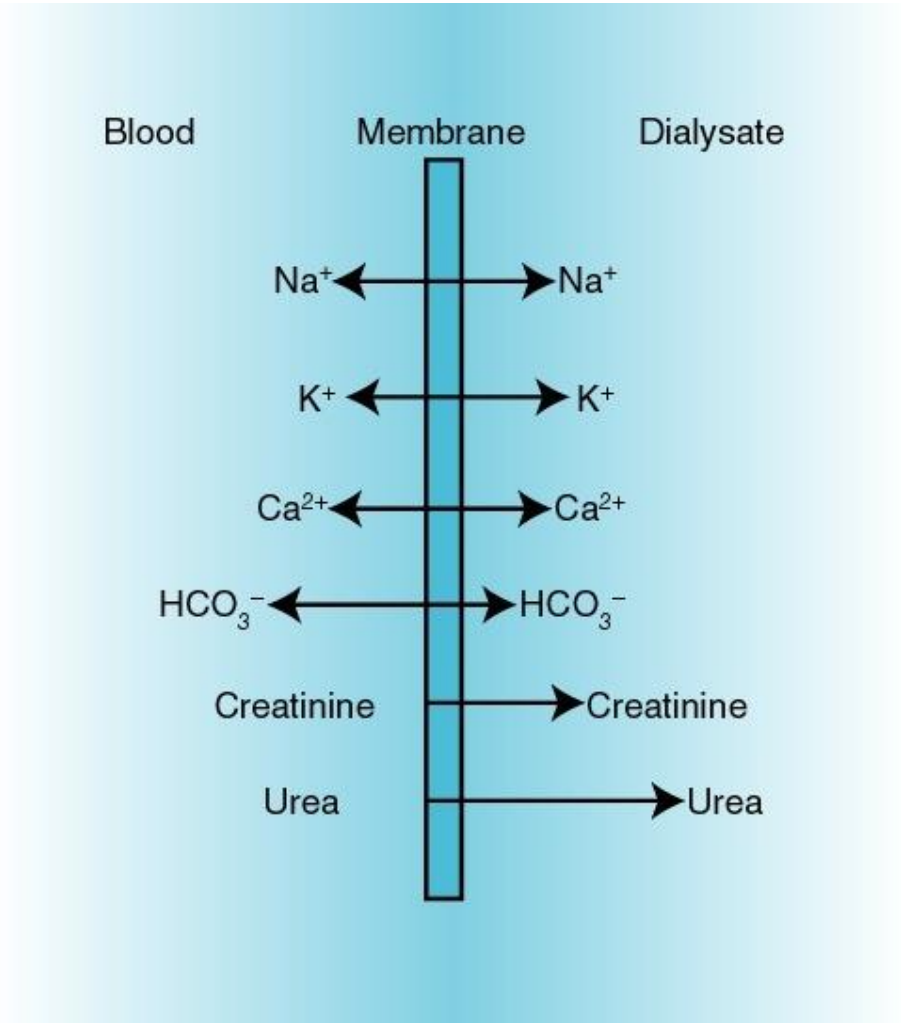

Σύγχρονο μηχάνημα αιμοκάθαρσης

Αγγειακή προσπέλαση

- **Αρτηριοφλεβική αναστόμωση (Fistula) / Μόσχευμα (graft)**

  Καλύτερη λειτουργικότητα

  Λιγότερες λοιμώξεις

  Μακρός χρόνος ωρίμανσης

- **Κεντρικός φλεβικός καθετήρας**

  Προτιμάται η σφαγίτιδα φλέβα

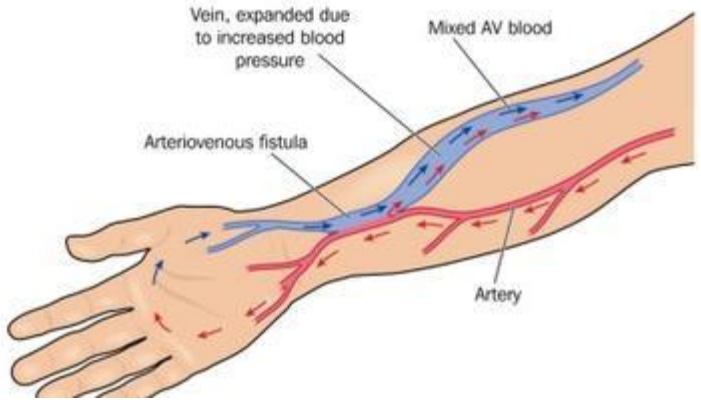

Περιτοναϊκή Κάθαρση

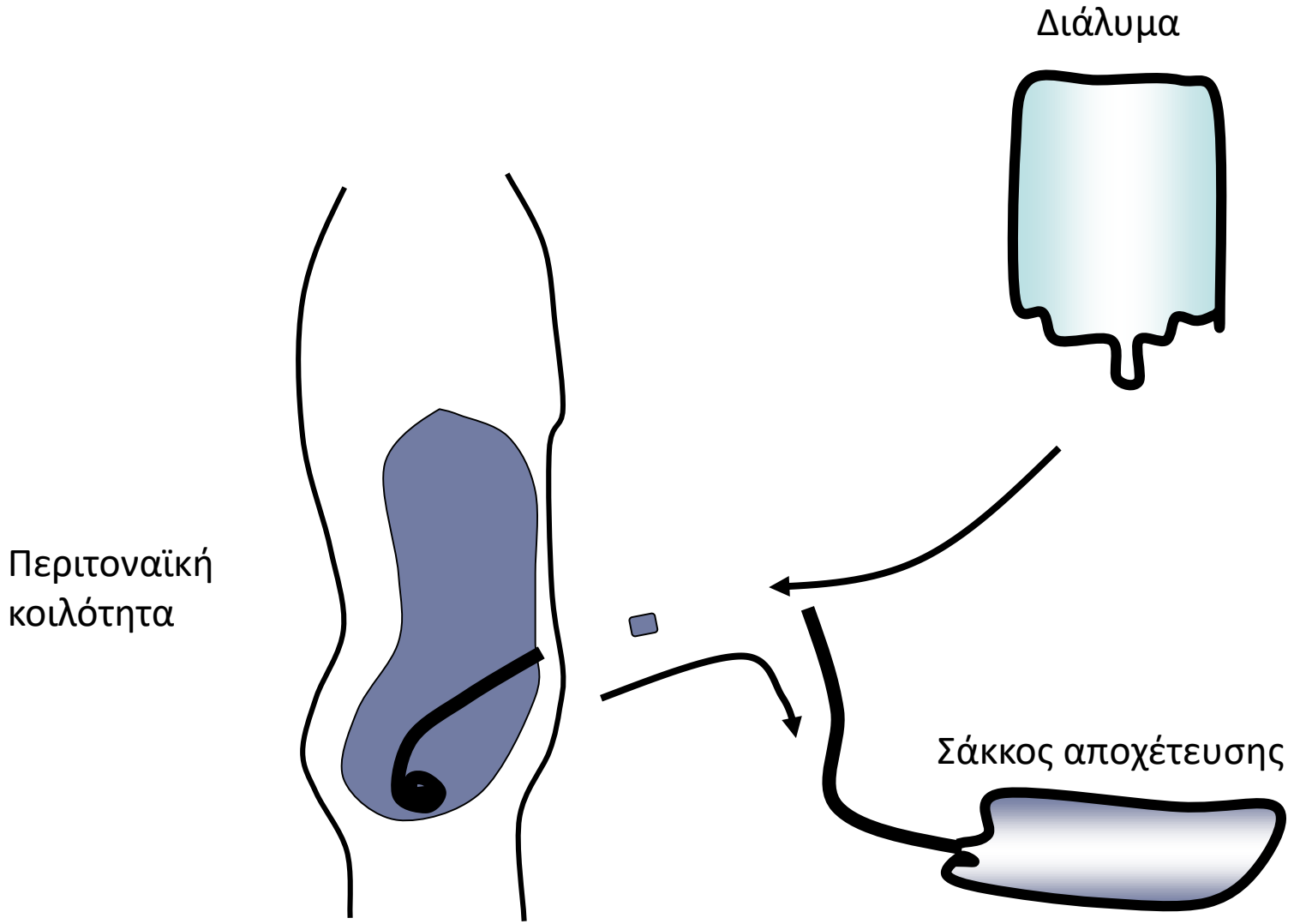

Περιτοναϊκή Κάθαρση

Προτιμάται σε ασθενείς

- Νεαρής ηλικίας που πρόκειται να

  μεταμοσχευθούν σύντομα

- Με αδυναμία διενέργειας αγγειακής προσπέλασης

  (π.χ. διαβητικοί ασθενείς)

- Με τόπο κατοικίας μακριά από μονάδα τεχνητού νεφρού

Μεταμόσχευση Νεφρού

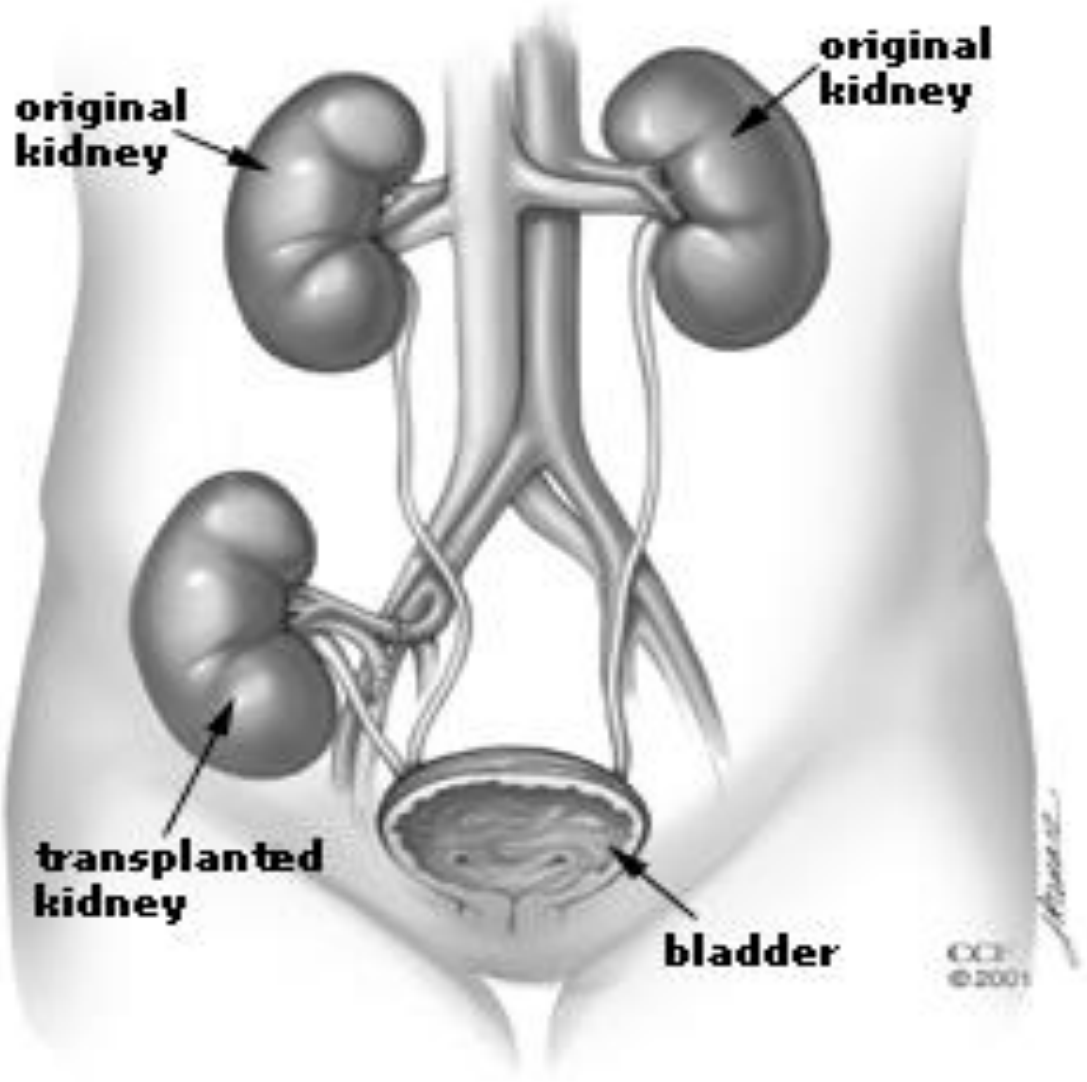

Αντιμετώπιση ΧΝΝ ανά στάδιο

Στάδιο	Περιγραφή	GFR ($ml/min/1.73m^2$)	Ενέργεια
1	Νεφρική βλάβη με φυσιολογικό ή αυξημένο GFR	≥90	Διάγνωση και θεραπεία Θεραπεία των συνοδών παθολογικών καταστάσεων Επιβράδυνση της εξέλιξης. Μείωση καρδιαγγειακού κινδύνου
2	Νεφρική βλάβη με ήπια μείωση του GFR	60-89	Εκτίμηση της εξέλιξης
3	Με μέτρια μείωση του GFR	30-59	Αξιολόγηση και θεραπεία των επιπλοκών
4	Με σοβαρή μείωση του GFR	15-29	Προετοιμασία για υποκατάσταση νεφρικής λειτουργίας
5	Νεφρική ανεπάρκεια	<15 (σε εξωνεφρική κάθαρση)	Υποκατάσταση της νεφρικής λειτουργίας (εάν υπάρχει ουραιμία)

Οξεοβασική ισορροπία στη ΧΝΝ

Αντιρρόπηση

- Αποβολή των H+ με PO4 και NH3

- Εξουδετέρωση H+ από το ανθρακικό ασβέστιο των οστών

- Αύξηση επαναρρόφησης διττανθρακικών

Άρση Αντιρρόπησης - ΧΝΑ

Κατακράτηση H+

Μεταβολική οξέωση

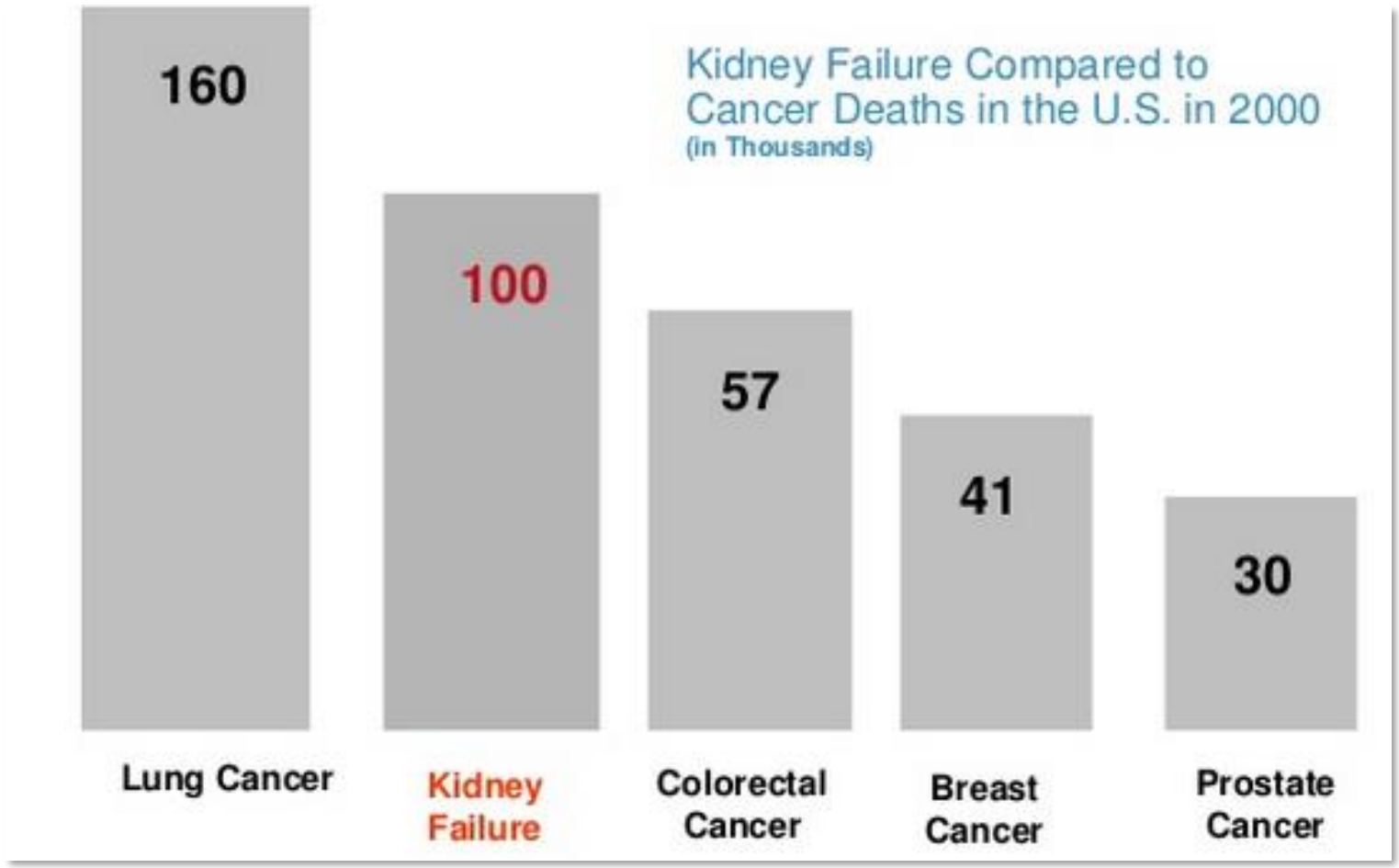
Kidney Failure Compared to Cancer Deaths in the U.S. in 2000
(in Thousands)
160
100
57
41
30
Lung Cancer
Kidney Failure
Colorectal Cancer
Breast Cancer
Prostate Cancer